

'เตาเผาถ่าน' จากถังน้ำมัน 200 ลิตร ตัวแบบเทคโนโลยีชาวบ้าน 'ช่องฟีน'

อุสิน แหะหิม

ข้อดีข้อด้อยของการเผาถ่านแต่ละวิธี การเผาถ่านวิธีใช้เตาเผาถ่าน เขาบอกว่าเริ่มจากไปศึกษาดูงาน

ที่บ้านหนองธง อ.ป่าบอน จ.พัทลุง เกี่ยวกับการใช้เตาเผาถ่าน โดยใช้ถังน้ำมัน 200 ลิตร แต่ก็ยังไม่เข้าใจรายละเอียดถึงกระบวนการทำงานของ

เตาเผาถ่านกล่าว ต่อมาจึงมีโอกาสได้เดินทางไปอบรมกระบวนการใช้เตาเผาถ่านที่อาศรมพลังงาน โดยการสนับสนุนของมูลนิธิซิเมนต์ไทย ทำให้เข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนการทำงานทั้งระบบอย่างละเอียด ก่อนจะนำมาปรับใช้กับของตัวเอง

"ไปอบรมเมื่อปีที่แล้ว ใช้เวลาอบรมที่อาศรมพลังงานอยู่ 3 วัน 3 คืน เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและลงมือปฏิบัติจริง รู้ขั้นตอน กระบวนการทำงานทั้งหมด ทำให้ได้รู้ว่าเตาเผาถ่านแบบนี้ไม่ได้เฉพาะถ่านอย่างเดียว ยังได้น้ำส้มควันไม้มาใช้ประโยชน์ด้วย แต่ต้องทำให้ถูกต้องตามหลักทางวิชาการถึงจะประสบความสำเร็จ" อุสิน เผยข้อดีของการเผาถ่านโดยใช้ถังน้ำมัน 200 ลิตร

ส่วนวิธีการเผาถ่าน เขาบอกว่าเริ่มจากนำไม้ที่สับเป็นท่อนๆ มาใส่ในถังจนเต็มหรือจะสามะพร้าวก็ได้ จากนั้นก็จุดไฟเผาใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมงจึงจะได้ถ่าน แต่ในระหว่างการเผาก็ยังสามารถผลิตน้ำส้มควันไม้ได้ด้วย โดยให้สังเกตยอดควันจากปล่องมีสีขาวขุ่น แสดงว่าไฟเต็มเตาให้เอาน้ำส้มควันไม้ได้ในขณะนี้ แต่หากควันเริ่มจากเปลี่ยนเป็นสีเขียว แสดงว่าถ่านสุกแล้ว จากนั้นทิ้งเอาไว้จนเตาเย็นจึงแกะฝาเตาออกเพื่อเก็บถ่านได้

"เตาตัวหนึ่งจะได้ถ่าน 35-40 กิโล ซึ่งสูญเสีย

การเผาถ่านแบบหลุม ซึ่งเป็นวิธีการที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แม้จะสร้างรายได้เสริมให้แก่ชาวบ้านชุมชนบ้านช่องฟีนมาอย่างยาวนาน แต่ก็มีปัญหาการสูญเสียถ่านในระหว่างการเผาและประสิทธิภาพการใช้งานไม่ดีเท่าที่ควรเมื่อเปรียบเทียบกับใช้เตาเผาถ่าน โดยถังน้ำมัน 200 ลิตรที่ "อุสิน แหะหิม" หรือที่รู้จักในนาม "บั้งสัน" นายกษมาคมชาวประมงรักษ์ทะเลสาบ ในฐานะแกนนำ

เครือข่ายชาวบ้านช่องฟีน ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิซิเมนต์ไทย (เอสซีจี) ในพื้นที่ ต.เกาะหมาก อ.ป่าพะยอม จ.พัทลุง ได้นำความรู้จากการอบรมวิธีการเผาถ่าน โดยใช้ถังน้ำมัน 200 ลิตรจากอาศรมพลังงานมาปรับใช้ในหมู่บ้าน จนประสบความสำเร็จ และสามารถขยายผลไปสู่หมู่บ้านใกล้เคียง

"เมื่อก่อนชาวบ้านจะใช้วิธีเผาถ่านหลุม คือขุดหลุมลึก 1 เมตร ยาว 2 เมตร กว้าง 1 เมตร แล้วนำไม้ใส่ลงไป จุดไฟแล้วถมด้วยแกลบ แต่ข้อ

เสียคือคุณภาพถ่านจะไม่ดี ถ่านจะเป็นผง เป็นเศษ ถ่านเยอะมาก เนื้อถ่านก็ไม่แข็ง เมื่อเทียบกับการเผาถ่านด้วยถังน้ำมัน 200 ลิตรกลับตรงกันข้าม ถ่านจะแข็งเป็นก้อน ไม่ว่าจะใช้วัสดุใดจากไม้อะไรก็ไม่มีปัญหาของเนื้อถ่าน"

อุสิน เปรียบเทียบ

เนื้อถ่านน้อยมาก ถ้าเป็นแบบเผาหลุมจะได้ 10-15 กิโลเท่านั้น ขณะที่ไม้ใช้ในปริมาณเท่ากัน ชาวบ้านที่ส่วนใหญ่จะเผาถ่านใช้เอง มีบ้างที่ยึดอาชีพเผาถ่านขาย ตอนนี้การซื้อขายถ่านจากไม้อยู่ที่กิโลละ 10 บาท ถ้าเป็นถ่านจากกะลามะพร้าวจะอยู่ที่ 15-20 บาท เพราะถ่านจากกะลาจะให้ไฟดีกว่า และใช้ได้นานกว่า” แคนนำเครือข่ายชาวบ้านคนเดิมกล่าว พร้อมย้ำว่าขณะนี้กำลังเตรียมจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้สำหรับการดูงานเตาเผาถ่านของคนในชุมชน และชาวบ้านที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง สนใจดูงานเตาเผาถ่านโทร.08-6292-0607 บังสัน ยินดีให้ข้อมูลอย่างละเอียด

เตาเผาถ่านใช้น้ำมัน 200 ลิตร นับเป็นนวัตกรรมจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่สร้างสรรค์ที่หาง่ายในพื้นที่ เสริมด้วยความรู้ตามหลักทางวิชาการจากอาศรมพลังงาน จนกลายเป็นผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้านช่องฟืนในวันนี้

● สุรัตน์ อัดตะ ●